

Yhtenäinen eurooppalainen maksuliikennealue SEPA toteutumassa

Anne Nisén
työskentelee
Finanssialan
keskusliitossa.

Euroopan yhdentyminen heijastuu talouselämän kaikille osa-alueille. Pankkialalla on valmisteilla mittava hanke maksuliikenteen infrastruktuurin yhtenäistämiseksi. Tavoitteena on siirtyä kansallisista maksuliikennetähtäyksistä Euroopan laajuisiin yhtenäisiin maksujärjestelmiin. Kyse on maksuliikenteen ehkä kaikkien aikojen suurimmasta investoinnista infrastruktuurin standardointiin. Arvioiden mukaan hanke tulee maksamaan pankeille jopa 8-10 miljardia euroa.

Yhtenäisen euromaksualueen SEPAn (SEPA = Single Euro Payments Area) toteuttaminen käynnistyi jo joitakin vuosia sitten Euroopan komission näkemyksen pohjalta. Eurooppalaiset pankit ovat sitoutuneet ajatukseen alusta asti ja organisoineet oman valmistautumisensa koordinaattoriksi Euroopan maksuneuvoston EPC:n (European Payments Council). Lisäksi Euroopan Keskuspankki toimii hankkeen katalysaattorina ja tukee sitä omalta osaltaan.

Euroopan komissio tukee yhtenäisen maksualueen muodostamista valmistelemalla direktiivisiä maksupalveluista sisämarkkinoilla. Lainsäädännön harmonisoinnilla halutaan varmistaa yhtenäiset palvelut yhtenäisin ehdoin koko alueella ja edistää maksuliikenteen kilpailua kuluttajien ja yritysasiakkaiden etujen varmistamiseksi.

Valmistelu etenee

Yhtenäisen euromaksualueen muodostaminen on edennyt suunnitelmien mukaisesti. Tavoitteena on siirtymäkauden aikana 2008 – 2010 luoda Euroopan laajuinen maksuliikenteen kotimarkkina-alue, johon kuuluvat EU- ja ETA-maat*) sekä Sveitsi. Muutokset koskettavat noin 8000 eurooppalaisen pankin lisäksi myös yritys- ja kuluttaja-asiakkaita.

Muutokset tulevat koskemaan alkuvaiheessa

- tilisiirtoja,
- suoraveloituksia ja
- maksukortteja.

Valmistautuminen on erityisesti EPC:n ja pankkien vastuulla. Lisäksi maksuliikenteen tapahtumanvälitys- ja prosessointipalveluja tarjoavat organisaatiot kuten esim. SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunica-

tion) mahdollistavat omalta osaltaan hankkeen toteutumisen.

Jotta maksuliikenne toimisi koko Euroopan osalta vastaavasti kuin nykyinen kotimainen maksuliikenne, tarvitaan myös Euroopan laajuisia maksuliikenteen clearing-palveluja tarjoavia osapuolia, ns. PEACHeja (Pan-European Automated Clearing House). Tämä merkitsee muutoksia pankkien nykyisiin tapoihin välittää ja selvittää maksutapahtumia ja hoitaa niihin liittyviä katteen-siirtoja.

Vuoden 2006 aikana EPC on tehnyt pankkien välisiin yhteyksiin liittyviä sääntöjä, kuvauksia ja standardeja. Syksyllä 2006 julkaistiin tilisiirron ja suoraveloituksen säännöt ja niiden soveltamisohjeet sekä tietosisältömääritykset. Viime vuonna julkaistiin kortteihin liittyvä maksukorttikehikko, jonka pohjalta eurooppalaista korttimaksamista kehitetään.

Kansainvälinen standardointijärjestö ISO on julkaissut heinäkuussa omilla sivuillaan (www.iso20022.org) tilisiirroissa ja suoraveloituksissa käytettävän XML-standardin ja sen soveltamisohjeet.

Tilisiirron suunnittelu pitkällä

Vuoden 2008 alussa käyttöön otettavan yhtenäisen eurooppalaisen tilisiirron määrittelyt ovat valmiit. Palvelun käyttöönoton jälkeen asiakkaat voivat maksaa maksujaan kaikkiin SEPA-maihin samoin yhtenäisin menetelmin kuin maksavat kotimaisia maksujaan.

Asiakas voi maksaa maksujaan kaikkiin SEPA-maihin samoin kuin kotimaisia maksuja.

Myös joihinkin erityisesti pankkien yritysasiakkaille tärkeisiin, maksuliikenteen ja taloushallinnon automatisoinnin mahdollistaneisiin suomalaisiin erityispiirteisiin näyttää löytyvän suomalaisia tyydyttävä ratkaisu. Tällaisia ovat mm. laskuttajan viitenumeron välitys ja palkkojen välityskäytännön liittyvät asiat.

Kansainvälinen tilinumero IBAN (International Bank Account Number) ja pankin yksilöivä BIC-koodi (Bank Identification Code) tulivat pakollisiksi rajat ylittävissä EU- ja ETA-alueen maksuissa 1.1.2007. Tämä oli ensimmäinen askel kohti yhtenäistä eurooppalaista tilisiirtoa. IBAN tulee käyt-

töön myöhemmin päätettävänä ajankohtana myös kotimaassa maksettavissa maksuissa. IBAN:in ja BIC:in ja uuden, pankin ja yritysasiakkaan välisen tapahtumaliikenteen XML C2B-standardin käyttöönotto merkitsee muutoksia myös yritysten taloushallinnon järjestelmiin.

Suoraveloitukseen kaksi vaihtoehtoa

EPC:ssä suunniteltu yhtenäinen eurooppalainen suoraveloitus eroaa suomalaisesta käytössä olevasta suoraveloituksesta mm. siinä, että valtakirja annetaan laskuttajalle eikä maksajan pankki tarkista valtakirjaa suoraveloituksen yhteydessä. Suomalaisessa mallissa valtakirja on tiedossa maksajan pankilla, joka tarkistaa valtakirjan olemassaolon ennen tilin veloittamista. Lisäksi SEPA-suoraveloitus sisältää mahdollisuuden kertaveloitukseen sekä maksun peruuttamiseen jälkikäteen, joita ei Suomessa ole ollut käytössä.

Suomalaisten ja joidenkin muiden maiden pankkien pyrkimykset suomalaista suoraveloitusta vastaavan mallin hyväksymiseksi valinnaiseksi tavaksi ovat onnistuneet ja valinnainen malli on myös toteutumassa. Pankit voivat halutessaan tarjota asiakkailleen kahta erilaista suoraveloitustapaa.

Suoraveloituksessa valtakirja suoraan laskuttajalle – maksajan pankki ei tarkista valtakirjaa. Onneksi on myös vaihtoehto!

Maksuliikenteen lainsäädäntöjen yhtenäistämiseksi valmisteilla olevan Maksupalveludirektiivin viivästyminen saattaa viivästyttää SEPA-suoraveloituksen käyttöönottoa, koska kansallisissa lainsäädännöissä on suuria eroja erityisesti suoraveloituksen piirteisiin liittyen.

Suomalaiset pankit uskovat sähköisen laskutuksen, erityisesti kuluttajan e-laskun, korvaavan tulevaisuudessa ainakin Suomessa suoraveloituksen käyttämisen.

Uudet kortit asteittain käyttöön

EPC:n laatiman maksukorttikehikon keskeisenä vaatimuksena on, että pankkien liikkeelle laskemia maksukortteja on voitava käyttää yhdenmukaisella tavalla koko SEPA-alueella. Yhteisen standardin mukaiset kortit ja maksupäätteet helpottavat rahan nostamista ja maksamista, kun yhdellä kortilla asiointi onnistuu koko Euroopan alueella samalla lailla ja yhtenäisillä ehdoilla. BOX MAKSUK

Maksukortti käy koko Euroopan alueella

Suomalaiset pankit ovat jo aloittaneet uuden EMV-standardin mukaisten, mikrosirun sisältävien Visa Electron-, Visa- ja MasterCard -korttien jakamisen asiakkaille. Asiakkaat huomaavat muutoksen käytännössä, kun kortilla maksaessa kauppojen maksupäätteille näppäillään kortin tunnusluku maksukuitin allekirjoittamisen sijasta. Kaupan kannalta uusien korttien käyttöönotto merkitsee uusien maksupäätteiden ja maksupäätteohjelmistojen hankintaa.

Pelkästään suomalaiseen käyttöön tarkoitettuja pankkikortteja ei enää jaeta asiakkaille vuonna 2008 ja korttien kelpoisuus päättyy viimeistään vuoden 2010 loppuun mennessä.

Kansallisista ratkaisuista Euroopan laajuisiin maksuliikennejärjestelmiin

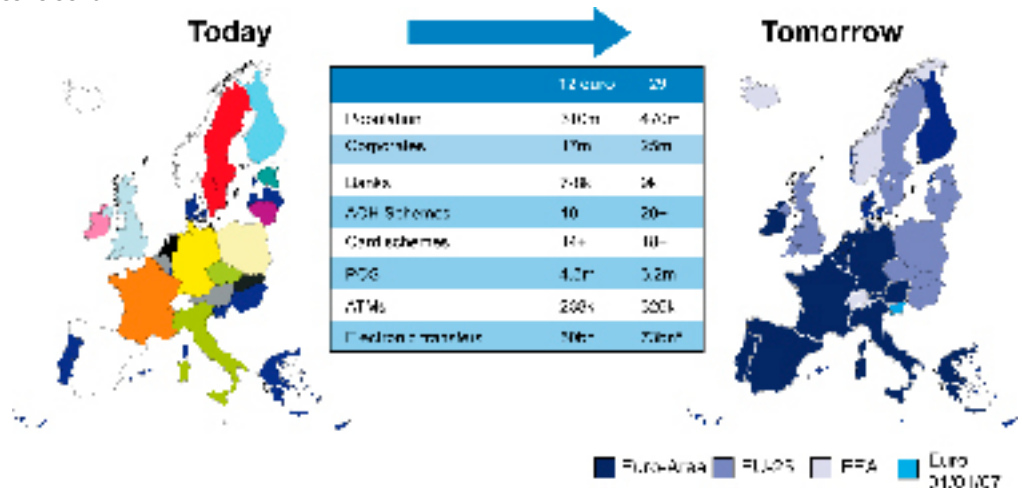
Euroopan alueen maissa on ollut käytössä kansallisia maksuliikennejärjestelmiä ja standardeja. Euroopan laajuinen standardointityö tulee pitkällä tähtäimellä tehostamaan maksuliikennettä, kun lähes 30 maan käytännöt korvautuvat yhdenmukaisella tavalla esittää maksujen tiedot ja välittää niitä. Euroopan komission tavoitteena on ollut kilpailun lisääminen avoimien standardien kautta.

Maksujen tietojen esittämiseen on valittu ISO 2002 XML-standardi, joka on julkaistu ISO:n www- sivuilla kesällä 2006. Vaikka EPC:n puitteissa on sovittu XML-standardin käytöstä erityisesti pankkien välisissä sanomissa ja niiden tietosisällön esittämisessä, suositellaan XML C2B-standardin käyttöä myös pankkien asiakasrajapinnan liittymiin.BOX

Maksuliikenne standardoituu

Suomessa C2B-sanomalla voidaan korvata nykyisin käytössä olevat maksukuvaukset: laskujen maksupalvelu (LMP), toistuvaissuoritus (TS) sekä ulkomaan maksu (LUM2).

Rajat ylittävien maksusanomien välittämisessä käytettävä SWIFT toteuttaa vastaavat muutokset

myös omiin sanomakuvauksiinsa.

Siirtyminen XML –standardin käyttöön tuo uusia vaatimuksia myös turvallisuusratkaisuille. Yhtenä vaihtoehtona pankit harkitsevat web services – ratkaisujen käyttämistä.

Tulevaisuuden kehityspolku avoin

Määritellyt SEPA-ratkaisut eivät nykyisellään tue sähköisen liiketoiminnan, esim. e-laskutuksen ratkaisuja. Euroopan komissio on tuonut esiin huolensa siitä, että SEPA-palvelut eivät saavuta riittävää kriittistä massaa, ellei myös yritysten toiminnan tehostamista tukevia ratkaisuja esim.

sähköiseen laskutukseen ole tarjolla.

EPC on loppuvuonna 2006 asettanut työryh-
mät tutkimaan sekä sähköisen laskutuksen että
mobiiliratkaisujen mahdollisuuksia. Myös SWIFT
on ilmoittanut alkavansa kehittää standardia sähköisen laskutuksen tarpeisiin.

Maksuliikenteen kehitys ei tule päättymään
SEPAn toteuttamiseen. Yhtenäinen infrastruktuuri
luo pikemminkin uusia mahdollisuuksia uudenlaisille ratkaisuille entistä suuremmilla kotimarkkinoilla.

**) EU-maita ovat: Belgia, Espanja, Hollanti, Irlanti, Iso-Britannia, Italia, Itävalta, Kreikka, Kypros, Latvia, Liettua, Luxemburg, Malta, Portugali, Puola, Ranska, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Slovenia, Suomi, Tanska, Tsekki, Unkari ja Viro, Bulgaria ja Romania. ETA –maita ovat: Islanti, Norja ja Liechtenstein. Lisäksi yhtenäiseen euromaksualueeseen kuuluu Sveitsi.*

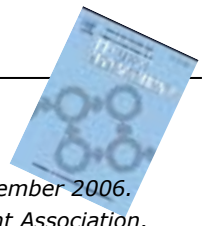
Teksti: Markku Niemi

Rethinking Project Management: kohti inhimillisen toiminnan monimuotoisuutta syleilevää projektikäsitystä

Lehtiarvostelu:

International Journal of Project Management. Volume 24, (special) issue 8, November 2006. 99 sivua. ISSN 0263-7863. The Journal of The International Project Management Association, www.ipma.ch, www.pry.fi, www.elsevier.com/locate/ijproman .

Britanniassa kolmen vuoden ajan toimineen tutkijoiden ja projektiammattilaisten verkoston pohdinnan tuloksena on perehtymisen arvoinen kokoelma havaintoja ja suosituksia. Mikä on vialla xBOK-mallien edustamassa "perinteisessä" projektiajattelussa ja mihin suuntaan sitä, sen tutkimusta, toimintamalleja ja projektitoiminnan koulutusta pitäisi kehittää?

Elinkaarimalleista projektien monimutkaisuuden (complexity) tunnustamiseen

Kuulostaako väittely vesiputousmallin, inkrementaalisten vs. iteratiivisten, perinteisten vs. ketterien jne. mallien paremmuudesta tutulta? Tutkijoiden ensimmäinen teesi kiteytyy projektien elinkaarimallien liian dominoivaan asemaan projektien luonnehdinnoissa. Elinkaarimalleja ei ole tarpeen sinällään hylätä, mutta projektit ovat

todellisuudessa niin monimuotoisia, että niiden tulkinnassa tarvitaan paljon muutakin. On päästävä syvemmälle ontologian ja epistemologian tasolla: olemmeko kiinnostuneet artefakteista sinänsä vai niiden välisestä vuorovaikutuksesta eli prosesseista?

Välineellisestä prosessiajattelusta projekteihin sosiaalisina prosesseina

Kuinka usein kuvittelemmekaan projektin taustalla olevan ja projektin tavoitteisiin kiteytyvän yhteisen, kiistämättömän tahtotilan, jota projektin asettamiskirje ilmentää? Todellisuudessa painiskelemme erilaisten intressien yhteensovittamisen tai suoranaisten intressiristiriitojen haasteiden kanssa. Tutkijoiden argumentaatioissa projektien monimuotoisuus ilmenee niihin kytkeytyvinä sosiaalisina prosesseina. Eri intressiryhmät ja toimijat ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Projektit

Markku Niemi
markku.niemi@helsinki.fi
Kirjoittaja on Syty-
ken projektitoiminnan
osaamisyhteisön vetäjä
(PROSY), partneri Software Technology Transfer Finland Oy:ssä (STTF) ja työskentelee tutkimushankkeiden hallinnan kehittämisen projekti-päällikkönä Helsingin yliopistossa.